

KATMIKKÖÖGIVILJA TOOTMISE JA REALISEERIMISE INTENSIIVSUSE SUURENDAMINE ESTI NSV-s

M. Järveets

Kehtestatud ratsionaalsete tarbimishormide alusel peaks köögivilja tarbimine iga Eesti NSV elaniku kohta olema 130 kg aastas. 1985. aastal oli see 79 kg. Lähtudes Eesti NSV rahvaarvust, mis viisaastaku lõpuks on umbes 1,6 miljonit, peaks üldine köögivilja tarbimine olema 208 tuhat tonni aastas. Vastavalt tabelis 1 toodud mõningatele arvudele, mis peegeldavad köögivilja tootmise ja kokkuostu üldist olukorda, võib järeldada, et suur osa köögiviljast toodetakse kolhoosnike, tööliste ja teenistujate isiklikes abimajapidamistes.

Tabelis toodud andmed viitavad sellele, et katmikköögivilja osatähtsus on 1985. aastaks suurenenud võrreldes 1970. aastaga üle kolme korra, kuid ei rahulda veel kaugeltki elanike vajadusi. Kui varasematel aastatel saadi suur osa kurgitoodangust avamaalt, siis viimaste aastate ilmastik ei ole seda võimaldanud ning põhiline osa toodangust saadakse katmikalt.

Osaliselt aitab elanikkonna aastaringsest varustamisest köögiviljaga rahuldada lõunapiirkondadest sisseveetav varajane kapsas, tomat, kurk, sibul ja arbuus. Kui sisseveetav kogus oleks 20 - 30 tuh. tonni aastas, siis Eesti suuremate linnade elanikele realiseerimiseks peaksid meie spetsialiseeritud põllumajandusettevõtted tootma ligi 80 tonni köögivilja aastas. Sõltuvalt kasvuhoonete juurdeehitamise võimalustest peaks katmikköögivilja osa selles koguses olema 12 - 15 %. Arvestades katmikpinna keskmiseks saagiks 12 kg/m², on katmikpinda vaja umbes 100 ha. Praegu meil seda veel pole.

Käesoleval ajal on meie suuremateks katmikköögiviljaga varustajateks Harju rajoonis V. I. Lenini nim. köögiviljakasvatuse näidissovhoos ja Tallinna aialdussovhoos, mis varustavad põhiliselt Tallinna. Kohtla-Järve rajoonis on selleks spetsialiseerunud Kohtla-Järve sovhoos ja Narva sovhoos. Pärnut varustab varajase köögiviljaga Audru sovhoos ning Tartut Luunja sovhoos.

Luunja sovhoos on jõudnud ehitatavast kompleksist ekspluatatsioonini anda 5 ha pinda köetavais kasvuhoonetes, kust 1986. a. realiseeriti 823,2 tonni köögivilja. Umbes pool sel-

T a b e l 1

Köögivilja tootmine ja kokkuost
majandikategooriate kaupa

tuh. tonnides

	A a a t a			
	1970	1980	1984	1985
Köögivilja tootmine kõigis majandikategooriates kokku	137,6	124,8	137,6	126,2
sh. katmikalalt	5,5	13,2	15,8	17,7
Köögivilja tootmine kolhoosides, sovhoosides ja teistes tootmialikes põllumajandusettevõtetes kokku	64,7	71,4	80,5	76,8
sh. katmikalalt	5,5	7,4	9,9	10,0
Köögivilja riiklik kokkuost kõigis majandikategooriates	48,8	63,5	71,4	71,3
sh. kolhoosides, sovhoosides ja teistes tootmislikee põllumajandusettevõtetes	43,5	58,7	64,2	63,7
Tarbijate kooperatsiooni poolt leppehindadega kokkuostetud köögivilid	3,5	4,2	3,5	4,0

lest kogusest olid kurgid, 1/3 tomatid ning ülejäänud osa oli muu köögivilid.

Köögiviljakasvatuse üldse ja ka katmikköögivilja tootmine kontsentreerub üha rohkem spetsialiseeritud sovhoosidesse. Nendeks ongi mainitud sovhoosid, kuhu rajatakse ühtlasi nüüdisaegsed köögiviljahoidlad koos sorteerimis-, pakimis- ja töötlemispunktidega.

Katmikköögivilja tootmisele spetsialiseerunud sovhoosid arendavad oma kaubandusvõrku toodangu realiseerimiseks. Nii on juba peaaegu kõigil nendel sovhoosidel esinduskauplused ja müügipaviljonid kolhoositurgudel. Vastavalt määrusele on nüüd nendel köögiviljakasvatusemajanditel, millel on riiklik kokkuostuplaan, õigus realiseerida 30 % plaanilisest toodangust ning kogu üleplaaniline toodang kolhoositurul keskmise turuhinnaga. Need majandid, kellel kokkuostuplaane pole ning kes kasvatavad puu- või köögivilja, võivad kogu oma toodangu realiseerida kolhoositurul. Kahtlemata suurendab see majandite huvi mainitud toodangu kasvatamise

ning eriti selle sortimendi suurendamise vastu. Tõstab ju kõrgemate hindadega müük eelkõige köögiviljakasvatuse rentaablust, mis isemajandamisel on eriti oluline. See on kasulik ka elanikkonnale, kuna nõudmise ja pakkumise vahekorra tasakaalustamine alandab turuhindu.

Kui siiani on suudetud Eestis elanike ja töötleva tööstuse vajadused kapsa ja juurviljade järele põhiliselt rahuldada, siis täiesti ebapiisavalt on meil talvel ja kevadel rohelist köögivilju ja tomateid, ei jätku kurki ja aegajalt ka sibulat. Üheks probleemi lahendamise võimaluseks on köetavate ja kilekasvuhoonete pinna suurendamine, eeskätt spetsialiseeritud sovhoosides. Teisalt tuleks rohkem tuua sisse varajast kapsast ja tomateid just sel ajal, kui meil pole saaki veel võimalik koristada. Viimast varianti rakendab kõige paremini ETKVL, kelle ülesandeks on aga maaraajoonide ja asulate varustamine. ETKVL-i kauplused asuvad ka suuremates linnades, kus nad realiseerivad varajast köögivilja komisjonihinnaga, mis on sageli liiga kõrge ega ole kõigile elanike kategooriatele vastuvõetav. Sageli jääb kaup kõrge hinna tõttu kauaks seisma ning kaotab kaubandusliku välimuse.

Kokkuvõttes määrab katmikköögivilja tootmise huvitatuse majandi poolt ikkagi tema realiseerimishind, mis sõltub eelkõige nõudmise ja pakkumise vahekorraast, kuid hind peaks olema vastuvõetav ka elanikkonnale. Liiga suure kasumi saamise allikaks majandile see ka ei tohi kujuneda.

ПОВЫШЕНИЕ ИНТЕНСИВНОСТИ ПРОИЗВОДСТВА И РЕАЛИЗАЦИИ ОВОЩЕЙ ЗАКРЫТОГО ГРУНТА В ЭСТОНСКОЙ ССР

М. Ярвеотс

Р е з ю м е

В статье рассматриваются вопросы производства и реализации овощей закрытого грунта в Эстонской ССР. До настоящего времени в общественном секторе их производство не соответствует потребностям населения республики, особенно в зимний и весенний период. Производство овощей закрытого грунта для хозяйств является не рентабельным. До сих пор цена реализуемой продукции не играет стимулирующей роли.